

Czy oswoiliśmy epidemię?

Znak jakości przyznany CBOS przez
Organizację Firm Badania Opinii i Rynku na rok 2020/21

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

Od maja fala zakażeń SARS-CoV-2 w kraju wyraźnie opada. Coraz mniej osób przebywa w szpitalach z powodu koronawirusa. W pierwszej połowie lipca dzienna liczba potwierdzonych przypadków zachorowań na COVID-19 w Polsce utrzymywała się poniżej 100. Wszystkie elementy rządowego harmonogramu luzowania obostrzeń rozpoczętego w maju weszły już w życie, Narodowy Program Szczepień wciąż trwa, a Unijne Certyfikaty COVID zaczęły obowiązywać. Podczas realizacji badania w pierwszych dniach lipca zapytaliśmy respondentów o ich obawy przed zarażeniem się koronawirusem, stosunek do szczepień przeciw COVID-19 oraz o ocenę polityki rządu wobec epidemii¹.

OBAWY PRZED ZARAŻENIEM SIĘ KORONAWIRUSEM

W lipcu odsetek osób nieobawiających się zakażenia (52%) ponownie przewyższa odsetek tych, którzy takie obawy wyrażają (47%). W porównaniu z ubiegłym miesiącem nieznacznie zwiększyła się grupa badanych, którzy raczej nie boją się zakażenia (wzrost o 1 punkt procentowy), a zmniejszyła liczba tych, którzy deklarują duże obawy w tym względzie (spadek o 1 punkt procentowy).

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (374) przeprowadzono w ramach procedury mixed-mode na reprezentatywnej imiennej próbie pełnoletnich mieszkańców Polski, wylosowanej z rejestru PESEL.

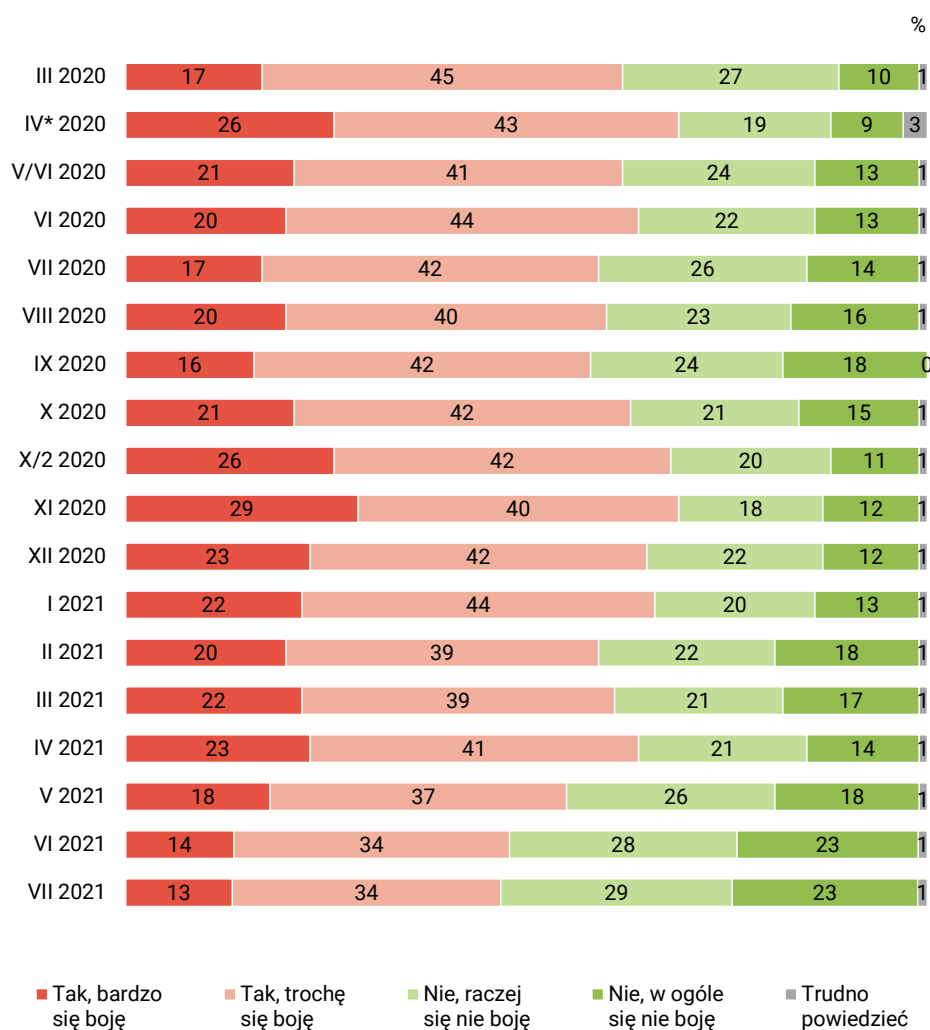
Każdy respondent wybierał samodzielnie jedną z metod:

- wywiad bezpośredni z udziałem ankietera (metoda CAPI),
- wywiad telefoniczny po skontaktowaniu się z ankieterem CBOS (CATI) – dane kontaktowe respondent otrzymywał w liście zapowiednim od CBOS,
- samodzielne wypełnienie ankiety internetowej, do której dostęp był możliwy na podstawie loginu i hasła przekazanego respondentowi w liście zapowiednim od CBOS.

We wszystkich trzech przypadkach ankieta miała taki sam zestaw pytań oraz strukturę. Badanie zrealizowano w dniach od 1 do 11 lipca 2021 roku na próbie liczącej 1166 osób (w tym: 67,7% metodą CAPI, 21,4% – CATI i 10,9% – CAWI).

CBOS realizuje badania statutowe w ramach opisanej wyżej procedury od maja 2020 roku, w każdym przypadku podając proporcję wywiadów bezpośrednich, telefonicznych i internetowych.

RYS. 1. Czy Pan(i) osobiście boi się zarażenia koronawirusem?

* Badanie przeprowadzone w czasie lockdownu na próbie internautów

Obawy przed zakażeniem koronawirusem zależą przede wszystkim od wieku – im młodszy badani, tym odczuwany niepokój jest mniejszy. Brak obaw deklaruje ogółem 74% respondentów między 18 a 24 rokiem życia i tylko 39% osób mających co najmniej 65 lat. Ogółem większość badanych w grupie wiekowej 55–64 lata (62%) oraz 65+ (61%) odczuwa strach przed możliwością zachorowania na COVID-19.

TABELA 1

Wiek	Czy Pan(i) osobiście boi się zarażenia koronawirusem?				
	Tak, bardzo się boję	Tak, trochę się boję	Nie, raczej się nie boję	Nie, w ogóle się nie boję	Trudno powiedzieć
	w procentach				
18–24 lata	0	25	36	38	1
25–34	4	25	32	38	2
35–44	10	33	33	23	1
45–54	13	36	35	16	1
55–64	19	43	18	18	2
65 lat i więcej	25	36	24	15	0

Wśród ankietowanych odczuwających niepokój związany z zarażeniem się koronawirusem jest więcej kobiet (55%) niż mężczyzn (38%). Obawy przed zachorowaniem na COVID-19 są związane z wykształceniem respondentów. Osoby z wykształceniem podstawowym lub gimnazjalnym (53%) częściej deklarują strach przed możliwością zakażenia niż badani z wykształceniem wyższym (46%) lub średnim (43%).

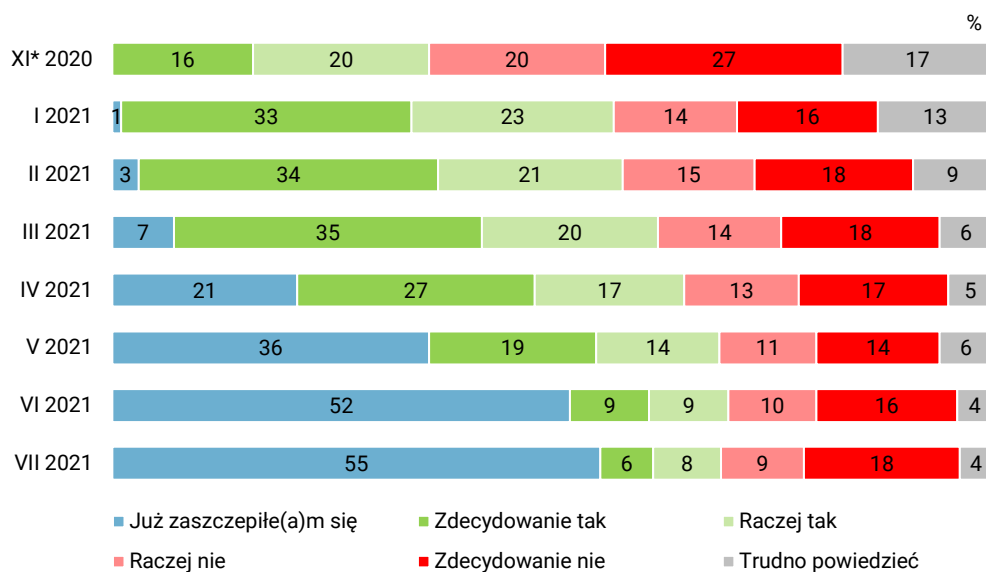
TABELA 2

Wykształcenie	Czy Pan(i) osobiście boi się zarażenia koronawirusem?		
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Podstawowe/gimnazjalne	53	47	1
Zasadnicze zawodowe	48	51	1
Średnie	43	56	1
Wyższe	46	52	2

STOSUNEK DO SZCZEPIEŃ PRZECIW COVID-19

W lipcu odnotowujemy nieduży wzrost odsetka dorosłych Polaków zaszczepionych przeciw COVID-19 przynajmniej jedną dawką (55%, wzrost o 3 punkty procentowe w porównaniu z czerwcem). Zmniejszyła się grupa badanych, którzy deklarują chęć przyjęcia szczepionki (14%, spadek o 4 punkty procentowe), a odsetek wyrażających niechętny stosunek do szczepień praktycznie się nie zmienił (27%). Mała grupa respondentów nie ma określonego stosunku do szczepień (4%).

RYS. 2. Czy chciał(a)by Pan(i) zaszczepić się przeciw COVID-19?

* W listopadzie, gdy szczepionka przeciw COVID-19 nie była jeszcze dostępna, treść pytania była następująca: „Gdyby była dostępna szczepionka przeciw COVID-19, to czy zaszczepił(a)by się Pan(i) przeciw tej chorobie?”

Nastawienie do szczepień przeciw COVID-19 zależy od wieku badanych – im młodsi respondenci, tym rzadziej się szczepią i częściej wyrażają niechęć wobec poddania się szczepieniu – i odwrotnie – im starsi badani, tym więcej wśród nich zaszczepionych i mniej wyrażających niechęć w tej kwestii. Najwięcej zaszczepionych osób jest wśród badanych w wieku 65+ (73%) i w grupie 55-64 lata (68%), a najmniej między 25 a 34 rokiem życia (35%). Największą niechęć wobec szczepień wyrażają najmłodsi badani w wieku 18-24 lata (45%).

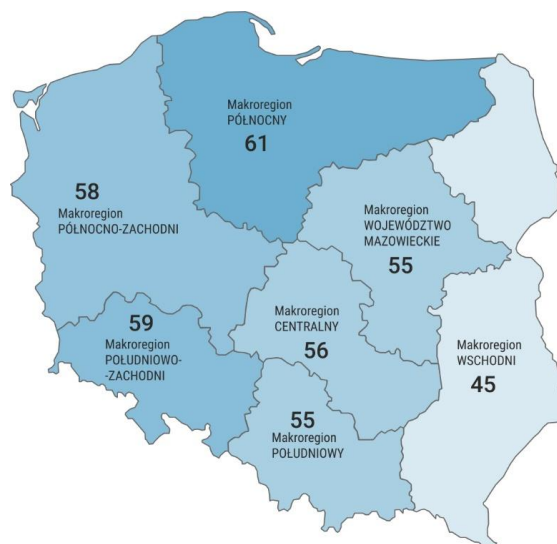
TABELA 3

Wiek	Czy chciał(a)by Pan(i) zaszczepić się przeciw COVID-19?			
	Tak	Nie	Już zaszczepiłem(a) się	Trudno powiedzieć
	w procentach			
18-24 lata	10	45	44	1
25-34	16	42	35	7
35-44	18	30	46	6
45-54	15	23	59	4
55-64	14	15	68	3
65 lat i więcej	9	18	73	1

Biorąc pod uwagę wykształcenie badanych, najlepsze nastawienie do szczepień mają osoby z wyższym wykształceniem, a najgorsze – z podstawowym lub gimnazjalnym. Wśród osób, które ukończyły studia wyższe, największą grupę stanowią zaszczepieni (66%), a najmniejszą – deklarujący niechęć wobec przyjęcia szczepionki (20%). Mniej niż połowa dorosłych osób z wykształceniem podstawowym lub gimnazjalnym poddała się dotychczas szczepieniu (47%), a więcej niż co trzeci deklaruje niechęć do szczepień (36%).

CBOS

RYS. 3. Odsetki dorosłych badanych deklarujących, że już zaszczepili się (przynajmniej jedną dawką) przeciw COVID-19

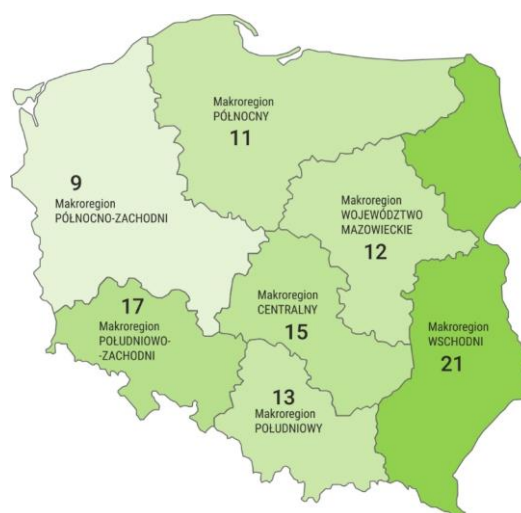

Pominięto odpowiedzi „trudno powiedzieć”

Deklaracje dorosłych respondentów dotyczące zaszczepienia się przynajmniej jedną dawką w podziale na makroregiony Polski pokazują, że najmniej zaszczepionych osób jest wśród mieszkańców makroregionu wschodniego (45%), zaś najwięcej w makroregionie północnym (61%) i zachodnich obszarach kraju – w makroregionach południowo-zachodnim (59%) oraz północno-zachodnim (58%).

CBOS

RYS. 4. Odsetki dorosłych badanych deklarujących, że chcą się zaszczepić przeciw COVID-19

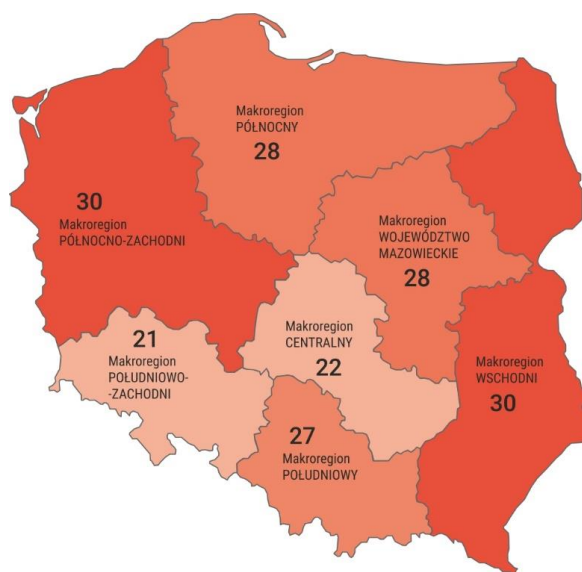

Pominięto odpowiedzi „trudno powiedzieć”

Makroregion wschodni wyróżnia się na tle kraju zarówno najwyższym odsetkiem badanych, którzy chcą się zaszczepić (21%), jak i liczbą osób niechętnych wobec szczepień (30%). Najbardziej pozytywne nastawienie do szczepień mają mieszkańcy makroregionu południowo-zachodniego – wśród nich jest najmniej badanych deklarujących niechęć wobec szczepień (21%), a prawie co szósty chciałby się poddać szczepieniu (17%).

CBOS

RYS. 5. Odsetki dorosłych badanych deklarujących, że chcą się zaszczepić przeciw COVID-19

Pominięto odpowiedzi „trudno powiedzieć”

TABELA 4

Czy Pan(i) osobiście boi się zarażenia koronawirusem?	Czy chciał(a)by Pan(i) zaszczepić się przeciw COVID-19?			
	Tak	Nie	Już zaszczepiłem(a) się	Trudno powiedzieć
	w procentach			
Tak, bardzo się boję	18	11	70	1
Tak, trochę się boję	15	17	64	4
Nie, raczej się nie boję	14	29	52	5
Nie, w ogóle się nie boję	9	50	39	2
Trudno powiedzieć	20	13	43	24

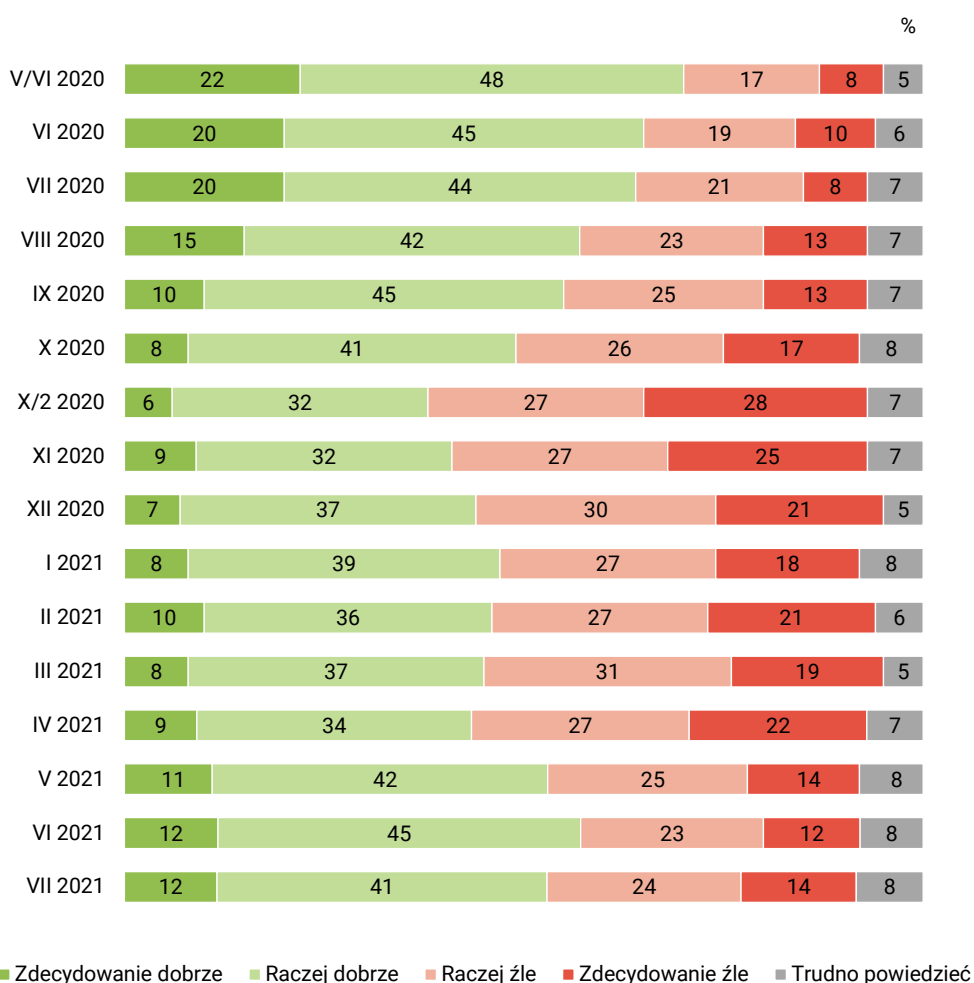
Co ciekawe, zaszczepienie się nie uwalnia od obaw przed zakażeniem koronawirusem. Większość respondentów zaszczepionych przeciw COVID-19 boi się możliwości zakażenia mniej (64%) lub bardziej (70%). Niechęć wobec zaszczepienia się jest skorelowana z brakiem obaw przed zarażeniem się koronawirusem. Wśród badanych, którzy nie chcą się zaszczepić, połowa w ogóle nie obawia się zakażenia, a 29% raczej się tego nie boi.

JAK RZĄD RADZI SOBIE ZE ZWALCZANIEM EPIDEMII?

W lipcu oceny działań rządu w zwalczaniu epidemii koronawirusa nieco się pogorszyły. Urzędujący gabinet w kontekście walki z epidemią pozytywnie ocenia ogółem 53% respondentów (spadek o 4 punkty procentowe w porównaniu z czerwcem), a krytycznie postrzega 38% z nich (wzrost o 3 punkty procentowe w porównaniu z poprzednim miesiącem).

CBOS

RYS. 6. Jak, ogólnie rzecz biorąc, ocenia Pan(i) działania rządu mające na celu walkę z epidemią koronawirusa w Polsce?

Ocenę polityki działań rządu wobec epidemii różnicuje wiek respondentów. Wyraźnie widoczna jest następująca zależność: im starsi badani, tym lepiej oceniają politykę rządu w tej kwestii – i odwrotnie. Działania obecnego gabinetu mające na celu ograniczenie rozprzestrzeniania się wirusa SARS-CoV-2 i zachorowań na COVID-19 są postrzegane pozytywnie przez ponad połowę ankietowanych w wieku 45+. Z kolei negatywnie ocenia je większość badanych między 18 a 34 rokiem życia.

TABELA 5

Wiek	Jak, ogólnie rzecz biorąc, ocenia Pan(i) działania rządu mające na celu walkę z epidemią koronawirusa w Polsce?		
	Dobrze	Źle	Trudno powiedzieć
	w procentach		
18–24 lata	33	62	5
25–34	35	56	10
35–44	49	44	7
45–54	52	33	14
55–64	64	29	8
65 lat i więcej	72	22	6

Cechy społeczno-demograficzne respondentów różnicują postrzeganie działań rządu wobec epidemii. Wysoką aprobatę wobec polityki urzędującego gabinetu wyrażają rolnicy (72%), emeryci (70%), badani deklarujący swoje dochody *per capita* w przedziale od 1000 zł do 1499 zł (67%) oraz respondenci mieszkający na wsi (60%). Najmniej zadowoleni z działań podejmowanych przez rząd w tym zakresie są pracownicy należący do kadry kierowniczej wraz ze specjalistami z wyższym wykształceniem (58%), osoby pracujące na własny rachunek (55%), respondenci posiadający wykształcenie wyższe (52%), badani uzyskujący dochód *per capita* co najmniej 3000 zł (51%), a także mieszkańcy dużych aglomeracji miejskich (50%). Z kolei im częstsze uczestnictwo w praktykach religijnych deklarują respondenci, tym bardziej aprobują obecną politykę wobec epidemii.

Poglądy i sympatie polityczne ankietowanych wpływają na postrzeganie skuteczności działań rządu w zakresie epidemii. Zdecydowana większość badanych deklarujących prawicowe poglądy polityczne (76%) postrzega pozytywnie politykę urzędującego gabinetu wobec epidemii, a ponad połowa identyfikujących się z lewicą ocenia ją negatywnie (61%). Wśród potencjalnych elektoratów zdecydowana większość zwolenników Prawa i Sprawiedliwości (oraz jego koalicjantów) docenia działania rządu (89%), zaś wyborcy partii opozycyjnych postrzegają je krytycznie.

TABELA 6

Potencjalne elektoraty	Jak, ogólnie rzecz biorąc, ocenia Pan(i) działania rządu mające na celu walkę z epidemią koronawirusa w Polsce?		
	Dobrze	Źle	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Prawo i Sprawiedliwość (wraz z Solidarną Polską i Porozumieniem)	89	9	2
Polska 2050 Szymona Hołowni	35	56	9
Koalicja Obywatelska (PO, Nowoczesna, Inicjatywa Polska, Zieloni)	31	61	7
Konfederacja Wolność i Niepodległość (KORWiN, Ruch Narodowy, Braun)	29	71	0
Lewica (Nowa Lewica – dawnej SLD, Wiosna, Lewica Razem)	25	67	8

Ogólna ocena działań obecnego gabinetu w walce z epidemią ma ścisły związek ze stosunkiem do rządu Mateusza Morawieckiego. Zdecydowana większość zwolenników rządu obecnego premiera postrzega skuteczność działań rządu w walce z epidemią dobrze (87%), a przeciwnicy najczęściej oceniają ją źle (68%).

TABELA 7

Jak określił(a)by Pan(i) swój stosunek do rządu Mateusza Morawieckiego? Czy jest Pan(i) jego:	Jak, ogólnie rzecz biorąc, ocenia Pan(i) działania rządu mające na celu walkę z epidemią koronawirusa w Polsce?		
	Dobrze	Źle	Trudno powiedzieć
	w procentach		
zwolennikiem	87	11	3
przeciwnikiem	22	68	9
Pan(i) stosunek do rządu Mateusza Morawieckiego jest obojętny	56	35	9
Trudno powiedzieć	42	25	33

W walce z epidemią celem nadrzędnym jest zdrowie obywateli. Okazuje się, że ocena działań rządu wobec pandemii jest skorelowana z postrzeganiem aktualnego funkcjonowania opieki zdrowotnej w kraju. Zdecydowana większość ankietowanych deklarujących zadowolenie z bieżącej działalności opieki zdrowotnej ocenia dobrze skuteczność działań obecnego gabinetu w walce z koronawirusem (75%). Niezadowoleni są podzieleni w swoich opiniach, przeważają jednak wśród nich te krytyczne (48%).

TABELA 8

Czy, ogólnie rzecz biorąc, jest Pan(i) zadowolony(a) czy też niezadowolony(a) z tego, jak obecnie funkcjonuje opieka zdrowotna w naszym kraju?	Jak, ogólnie rzecz biorąc, ocenia Pan(i) działania rządu mające na celu walkę z epidemią koronawirusa w Polsce?		
	Dobrze	Źle	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Zadowolony(a)	75	20	5
Niezadowolony(a)	44	48	9
Trudno powiedzieć	48	27	26

W lipcu odnotowujemy wzrost odsetka dorosłych Polaków zaszczepionych przeciw COVID-19, ale jest on znacznie mniejszy niż w ubiegłym miesiącu. Maleje grupa ankietowanych, którzy chcieliby się zaszczepić, a odsetek niechętnych wobec szczepień pozostaje praktycznie na tym samym poziomie. W porównaniu z czerwcem, obawy przed zakażeniem koronawirusem w zasadzie się nie zmieniły – nadal nieznacznie przeważają badani nieodczuwający strachu w tym zakresie. Oceny działań rządu w zwalczaniu epidemii koronawirusa nieco się pogorszyły, ale wciąż ponad połowa respondentów postrzega je pozytywnie.

Opracowała

Edyta Umańska